

ANTONI DALMAU I RIBALTA. NOTES AUTOBIOGRÀFIQUES

Edició a cura de Pol Dalmau¹

NOTA INFORMATIVA

La família d'Antoni Dalmau vam descobrir aquest document autobiogràfic poc després del seu decés, el 5 de gener de 2022. Es tracta d'un text que Antoni Dalmau va començar a redactar cap a l'any 2017, i que després va actualitzar de forma successiva. Naturalment, hem optat per mantenir el text intacte, en la darrera versió que va deixar-nos. Només hi hem afegit la bibliografia que ha aparegut publicada de manera pòstuma, i volem també deixar constància que a dia d'avui (agost de 2022), els nets de l'Antoni ja són vuit, i no cinc. Per a tots ells aquest document autobiogràfic serà un valuós testimoni sobre el seu avi, que afortunadament tots van poder conèixer en vida.

Família Dalmau i Palet,
22 d'agost de 2022

Antoni Dalmau i Ribalta va néixer a Igualada el 13 de març de 1951. Cinquè d'entre vuit germans d'una família de llarga tradició catòlica i catalanista, és indubtable la poderosa influència que va rebre en molt diversos aspectes del seu pare, Antoni Dalmau i Jover (Igualada, 1916-2001), procurador dels tribunals i oficial de notaria, poeta i publicista, regidor igualadí i diputat democratacristià.

1. pol.dalmau@upf.edu

Educats als col·legis de la Divina Pastora, en l'etapa de parvulari, i de l'Escola Pia, on va cursar tot el batxillerat, va formar part de l'Escolania de Nostra Senyora de la Pietat i dels Pueri Cantores,² en nom dels quals li va correspondre, quan tenia catorze anys (28-4-1965), lliurar al papa Pau VI, sota les voltes de la basílica de Sant Pere del Vaticà, un exemplar d'*El Sant Crist d'Igualada* del pare Romuald M. Díaz, monjo de Montserrat.

Va formar-se igualment en l'escoltisme igualadí, on també va fer de cap d'unitat. En la seva etapa de pioner, i en plena eclosió de la «nova cançó catalana», va formar part d'un grup musical escolta, Els 3 i 3 (1967-1968), que va obtenir diversos premis i que feia i interpretava les seves pròpies cançons, amb lletres d'Antoni Dalmau i músiques de Lluís Solà.

Posteriorment, va llicenciar-se en Dret a la Universitat de Barcelona (1973) i, després de complir el servei militar, va exercir d'advocat, amb especial dedicació a la branca laboralista i en el primer despatx col·lectiu d'Igualada, fins a l'any 1982. Va obtenir també el títol de grau mitjà de professor de català (1972), tasca a la qual va dedicar més de deu anys seguits (aproximadament la dècada dels setanta al vuitanta) en cursos organitzats primer clandestinament pel moviment escolta, després ja a la llum per Òmnium Cultural i, finalment, per la Generalitat provisional: en aquests darrers va tenir com a alumnes els mestres de la comarca d'Anoia que van haver de dur a terme el reciclatge de llengua catalana. Durant aquests anys va ser també un dels fundadors i el secretari de la delegació igualadina d'Òmnium Cultural i va formar part de la Junta local de la Jove Cambra en els seus inicis (1975).

Passada aquesta etapa de joventut i formació, la seva trajectòria posterior pot desglossar-se en dues facetes que, per bé que en alguns períodes han anat de bracet, poden distingir-se clarament: d'una banda, la seva activitat política; de l'altra, la seva activitat literària i cultural.

Pel que fa a la primera, va començar de molt jove, durant el franquisme, època en la qual va ser detingut i multat diverses vegades i privat del seu passaport durant quatre anys. Després va ser membre actiu de l'Assemblea Democràtica d'Igualada, l'organització corresponent a escala local i comarcal de l'Assemblea de Catalunya, de caràcter unitari.

2. Va ser revestit amb la túnica dels Pueri Cantores, juntament amb uns altres catorze nois, el 10 de febrer de 1963. Pocs anys després ho seria amb la saia i el roquet de l'Escolania de Montserrat, en la qual va fer dues estades d'estiu.

Acabada la dictadura amb la mort del general Franco, va ser membre fundador de la secció local i comarcal de Convergència Socialista de Catalunya (1975), formació política en la qual va anar prosseguint, com a primer secretari de l'Anoia, l'evolució posterior cap al Partit Socialista de Catalunya (Congrés) (1976) i el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) (1978), organització en la qual va formar part de la comissió executiva nacional durant catorze anys seguits (fins al 1992). Va ser també col·laborador d'alguns periòdics clandestins i un dels impulsors del pas per Igualada de l'anomenada Marxa de la Llibertat (1976). En l'etapa de transició cap als ajuntaments democràtics, va ser elegit portaveu de la Comissió Democràtica Municipal (1977-1979), organisme integrat per tots els partits polítics igualadins per impulsar el canvi polític a escala local.

Convocades les primeres eleccions democràtiques municipals de l'abril de 1979, va encapçalar la llista del PSC d'Igualada, que va quedar a 27 vots de la llista guanyadora (CiU). Més enllà de la seva tasca com a regidor, va ser elegit diputat provincial i va passar a ser membre des del primer moment de la comissió de govern —i portaveu del grup socialista— de la Diputació de Barcelona, presidida en aquell moment per Josep Tarradellas, amb qui va mantenir una estreta relació durant deu anys.

Després d'haver estat diputat i president de la comissió d'Ensenyament, el 14 de desembre de 1982, a l'edat de 31 anys, va ser elegit president de la Diputació en substitució de Francesc Martí i Jusmet. Va ser el president més jove de totes les diputacions espanyoles i el més jove que hi hagués hagut mai. En les eleccions municipals de maig de 1983 va ocupar el segon lloc de la llista del PSC a la ciutat de Barcelona —encapçalada per Pasqual Maragall— i va ser elegit regidor de la capital catalana i reelegit president de la Diputació.

De la seva tasca al capdavant de la corporació provincial durant cinc anys (1982-1987), cal destacar l'impuls donat als plans d'ajut als municipis, l'ampliació de la xarxa de biblioteques populars, els traspassos a la Generalitat —per exemple, entre d'altres, de la Biblioteca de Catalunya—, la promoció de diversos parcs naturals, la reforma administrativa de la institució i la cessió del Palau de la Generalitat a la Generalitat de Catalunya, amb la consegüent construcció i inauguració d'una nova seu provincial a Can Serra, a la cruïlla de la Diagonal i la rambla de Catalunya. Durant aquests anys va ser també vicepresident de la candidatura barcelonina als Jocs Olímpics de 1992 i va comprometre la Diputació en el finançament íntegre d'una de les instal·lacions olímpiques més emblemàtiques, el Palau Sant Jordi, per a la qual va proposar el nom que sempre ha portat.

Per limitar-se a l'àmbit estricte d'Igualada i de l'Anoia, cal dir que la seva tasca al capdavant de la Diputació va materialitzar-se, entre altres projectes, en el finançament parcial de la pavimentació completa del passeig Verdaguer, de la nova piscina coberta de les Comes i d'una nova caserna per a la policia local, en l'execució del nou pont del barri de Fàtima i en la rehabilitació integral de l'adoberia de Cal Granotes d'Igualada, de les restes del castell de Vilademàger de la Llacuna, de la torre poligonal del castell d'Òdena, de l'antic priorat de Santa Maria de Castellfollit de Riubregós i de les esglésies de Sant Pere de Vilademàger, Santa Càndia d'Orpí i Santa Maria de Rubió.

Després de les eleccions municipals del juny de 1987, va tornar a ser cap de la llista local del PSC i regidor a l'oposició de l'Ajuntament d'Igualada. L'any següent, en les eleccions autonòmiques de maig de 1988, va ser elegit diputat al Parlament de Catalunya i vicepresident de la Cambra, tasca que va exercir durant dues legislatures. Després va ser president de la comissió de Política Cultural del Parlament durant quatre anys. D'aquests onze anys de diputat (1988-1999), convé remarcar també els seus treballs com a ponent, entre d'altres, de les lleis de Museus (1990), del Sistema Bibliotecari de Catalunya (1993), del Patrimoni Cultural Català (1993) i, molt particularment, de Política Lingüística (1998), que va contribuir a redactar personalment en una bona mesura.

Fins aquí, la seva faceta política i institucional, que l'any 1999 va deixar per complet. Simultàniament, però, havia anat desplegant la seva faceta literària i cultural, que pot resumir-se de la manera que segueix.

Al llarg de la seva vida va escriure una vintena llarga de llibres i un gran nombre d'articles, manifestos, pròlegs o programes de govern, va impartir un munt de conferències, mítings i pregons de tota mena i col·laborà regularment, durant molts i molts anys, en emissores de ràdio com Catalunya Ràdio, Rac1, Com Ràdio i Ona Catalana, i en programes de TV3 com *Els matins* (Josep Cuní, Ariadna Oltra, Lúdia Heredia, Núria Solé).

En la premsa escrita va mantenir llargues temporades de col·laborador en diversos mitjans tant d'Igualada com de Barcelona, activitat que es va iniciar en plena transició democràtica, quan va ser el principal animador d'una etapa de modernització del setmanari igualadí *Vida...*, dirigit per Mn. Josep Còdol, periòdic en el qual va formar part del consell de redacció i va publicar multitud de col·laboracions al llarg de cinc anys (1971-1975), especialment les informacions i ressenyes de caràcter cultural que signava amb el pseudònim de «Jordi Anoia». Aquesta etapa va acabar-se el desembre de 1975.

Després d'aquesta etapa primera, va fer de corresponsal a l'Anoia durant uns quants anys de diversos mitjans escrits (*Tele/Expres*, *Avui*, *Presència*) i, més ençà, van sovintejar les seves col·laboracions regulars com a articulista, a vegades en sèries de llarga durada, en revistes i periòdics com *Diari de Barcelona*, *El País*, *Regió 7*, *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El Punt Avui*, *Ara Anoia*, *diari.cat*, *Igualada* i *L'Enllaç*.

Pel que fa a la seva faceta d'escriptor, cal dir en síntesi el següent:

- El seu primer llibre va ser *Pels camins de la història d'Igualada* (1985), amb il·lustracions de Carme Vendrell. Aquest llibre va merèixer el premi de la Crítica «Serra d'Or» de l'any 1985 i ha estat l'obra més venuda de la bibliografia igualadina. També per als infants va publicar molts anys després una *Petita història dels Reis d'Igualada* (2018).

- Dos anys després va treure *Materials d'obra* (1987), un recull de textos polítics corresponents a la seva època al capdavant de la Diputació de Barcelona.

- El salt a la narrativa va fer-lo el 1994 amb *El cor de l'espiral. Diari íntim d'un conseller d'Agricultura*, que va quedar finalista del premi Sant Jordi de novel·la.

- L'any següent va publicar *Capsa de records*, novel·la que recrea el món dels blanquers d'Igualada mitjançant la figura imaginària de Genís Sabater i Biosca, àlies *Feiner*, personatge ubicat a la població d'*Anglada* en un període històric que s'escola entre 1903 i 1977.

- Això no obstant, la novel·la que ha tingut més difusió ha estat sens dubte *Terra d'oblit. El vell camí dels càtars* (1997), primer premi Néstor Luján de Novel·la Històrica, de la qual han aparegut fins avui catorze edicions en diversos idiomes i se n'han venut més de cinquanta mil exemplars.

- Per documentar-se en l'època medieval, l'autor va aprofundir en el fet històric del catarisme i va acabar convertint-se'n en un autèntic especialista, com ho proven els múltiples articles, cursos i conferències que n'ha escrit i professat i quatre productes editorials que tracten d'aquest tema: una edició multimèdia de CD-ROM i llibre titulat *Els càtars* (2002), que és encara avui l'obra més completa sobre aquest moviment cristià a tota la Península; *Una escapada al país dels càtars. Guia de viatge* (2002), barreja de llibre de viatges i de llibre d'història; *Els càtars* (2005), un manual de divulgació que era el segon títol de la col·lecció «Vull saber» editada per la Universitat Oberta de Catalunya; i, finalment, *El testament de l'últim càtar* (2006), en edició catalana i castellana, una novel·la d'intriga i d'història situada en el nostre temps.

- Altres novel·les de l'autor són: *Naufragis quotidians* (1999), escrita a quatre mans amb l'escriptora igualadina Anna Vila; *L'amor de lluny* (2001), centrada en la figura històrica del trobador occità Jaufre Rudel i reeditada cinc vegades; i *Primavera d'hivern* (2005), una novel·la basada en una història real que va merèixer el premi andorrà Fiter i Rossell de 2004.

- Entremig, l'any 2000 va publicar l'assaig *Cartes a un jove polític. Què pots fer pel teu país*, un llibre destinat a explicar a un jove en què consisteix la teoria i la pràctica de la política.

- A finals de 2005 va aparèixer un llibre diferent: *Les festes tradicionals que no hem de perdre*, un assaig de divulgació del patrimoni folklòric i etnogràfic català. L'èxit d'aquest llibre va aconsellar completar-lo amb un altre de les mateixes característiques, titulat *Jocs, cançons i costums que no hem de perdre*, aparegut el novembre de 2008. I, en vista de la bona rebuda de tots dos, el 2010 van ser agrupats en un de sol, *Les tradicions que no hem de perdre*. Les il·lustracions d'aquests llibres són de Núria Giralt.

- L'any 2008 va obrir un nou front en la seva activitat literària: l'estudi històric centrat en la Barcelona del tombant de segle XIX-XX, especialment al voltant del moviment anarquista i de la violència social. Els primers fruits d'aquest nou recorregut han estat tres llibres: *El cas Rull. Viure del terror a la Ciutat de les Bombes (1901-1908)*, *Set dies de fúria. Barcelona i la Setmana Tràgica (juliol de 1909)* i *El procés de Montjuïc. Barcelona al final del segle XIX* (premi Agustí Duran i Sanpere d'història de Barcelona, 2010), així com una sèrie de vuit biografies d'anarquistes igualadins i anoïencs publicades a la *Revista d'Igualada* (2007-2009) i diversos articles de caràcter històric publicats en revistes especialitzades. També en el terreny històric va ser l'autor de dos capítols de l'obra col·lectiva *Història mundial de Catalunya* (2018).

- En el tombant de la primera dècada del segle XXI, l'àmbit de les seves recerques s'ha estès també al període de la Guerra Civil, principalment a Igualada i l'Anoia, i s'ha concretat principalment en el llibre *La Guerra Civil i el primer franquisme a l'Anoia. Els protagonistes*, que va guanyar el premi Gumersind Bisbal Gutsems 2013, de la Poble de Claramunt. Simultàniament ha continuat publicant treballs històrics sobre Igualada i l'Anoia —per exemple sobre els maçons i els lliurepensadors igualadins— i biografies de personatges històrics vinculats a l'anarquisme i a l'educació racionalista, el més destacable dels quals és el llibre *Per la causa dels humils. Una biografia de Tarrida del Màrmol (1861-1915)*.

- L'any 2015 va obrir encara un altre front en el terreny de la divulgació històrica: la publicació de dos llibres destinats a explicar els *Pecats capitals de la història de Catalunya* en una dotzena d'episodis cada un, corresponents als segles XIX i XX. Se'n van publicar els volums dedicats a la *Luxúria* (2015) i a l'*Avarícia* (2015).

Una altra faceta encara de la seva condició d'escriptor, a part d'alguns contes i textos breus en obres col·lectives, són la trentena llarga de traduccions de novel·les i assaigs que ha traslladat del francès i el castellà a la llengua catalana. I encara cal recordar, en el terreny de la poesia —que ha conreat només de forma molt escadussera—, que és autor dels llibrets de la cantata infantil *Un dia qualsevol*, amb música de Francesc Xavier Casañas, estrenada per la coral Els Verdums el maig de 1996 i reinterpretada altres vegades per la mateixa coral (2011, 2017), i de l'oratori *Mil anys*, amb música de Valentí Miserachs i estrenat el març de 2004 amb motiu del mil·lenari de la basílica de Santa Maria d'Igualada. Aquest darrer oratori, que ha estat enregistrat diverses vegades, va ser interpretat també al Palau de la Música Catalana el dia 27 de febrer de 2005 i, de nou a Santa Maria, diverses vegades.

Finalment, cal remarcar la seva condició de fundador i director de la segona època de la *Revista d'Igualada*, una publicació de cultura i pensament apareguda l'abril de 1999 i que ja ha superat amb escreix la vida de la prestigiosa revista igualadina en la qual va inspirar-se. La mateixa revista va promoure igualment la celebració, entre 2007 i 2013, de la Universitat d'Estiu d'Igualada, en col·laboració amb la Universitat Ramon Llull.

Cal dir, tanmateix, que la seva activitat cultural no es limita pas a la literatura i al periodisme. Així, podem remarcar que, entre 1988 i 2013, va ser president de la Fundació Teatre Lliure-Teatre Públic de Barcelona i que durant el seu mandat —i amb les direccions artístiques de Josep Montanyès, Àlex Rigola i Lluís Pasqual— es van dur a terme la construcció de la nova seu d'aquest important teatre situada al Palau de l'Agricultura del peu de la muntanya de Montjuïc i la rehabilitació del vell teatre de Gràcia, a la seu històrica de la Cooperativa Lleialtat. Així mateix, ha estat també vicepresident de l'associació Las Segovias, una organització no governamental de suport als països del Tercer Món; comissionat adjunt per al projecte de la Ciutat del Teatre (Barcelona, 1997-1999); membre de la Junta directiva de l'Orfeó Català (maig de 1990 - novembre de 2010); del patronat de la Fundació Centre Internacional de Música Antiga que

dirigeix el també igualadí Jordi Savall, on ha exercit de secretari; de la fundació Pau Casals, a la comissió executiva de la qual va entrar el juny de 2011; i, també a partir del juny de 2011, de la Junta de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. També ha estat, durant cinc cursos, professor de la facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Ramon Llull. Diguem, encara, que l'any 2010 se li va encarregar presidir la Comissió Executiva responsable de dur a terme un projecte que la crisi econòmica va aturar: un nou Museu de la Premsa de Catalunya, promogut per l'Ajuntament d'Igualada i la Fundació Comte de Barcelona i que hauria d'haver tingut la seu a l'edifici fabril de la Igualadina Cotonera, pendent encara d'una rehabilitació definitiva.

L'any 1983, Antoni Dalmau va ser escollit «Igualadí de l'any», en la primera edició d'aquest guardó, i l'any 2004 li va ser concedida la Medalla de la Ciutat, concedida per l'Ajuntament d'Igualada. Anys després, el 2015, Òmnium Cultural de l'Anoia li va atorgar el XII Premi al Compromís Cultural.

Cal dir, per concloure, que des de 1976 estava casat amb la igualadina Montserrat Palet i Martí i que era pare de tres fills, Clara, Albert i Pol, i avi, fins avui, de cinc nets.

BIBLIOGRAFIA

Llibres publicats

- Pels camins de la història d'Igualada*. Il·lustracions de Carme Solé i Vendrell. Divulgació històrica. Premi de la Crítica «Serra d'Or», 1985. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985. 107 p.
- Materials d'obra*. Assaig. Barcelona: La Magrana / Edicions 62, 1987. Col. «Polítiques», núm. 1. 220 p.
- El cor de l'espiral. Diari íntim d'un conseller d'Agricultura*. Novel·la. Barcelona: Columna, 1994. Col. «Clàssica», núm. 130. 323 p.
- Capsa de records*. Novel·la. Barcelona: Columna, 1995. Col. «Clàssica», núm. 178. 227 p.
- Terra d'oblit. El vell camí dels càtars*. Novel·la. I Premi Nèstor Luján, 1997. Barcelona: Columna, 1997. Col. «Clàssica», núm. 250. 301 p.
- [Col. «Clàssica», segona edició, 1997]

- [Col. «Clàssica», tercera edició, 1997]
- [Col. «Clàssica», quarta edició, 1997]
- [Col. «Clàssica», cinquena edició, 1998]
- Barcelona: Cercle de Lectors, 1998. 329 p.
- Barcelona: Columna / Proa, 1998. Col. «Els millors llibres de l'any», núm. 15. 301 p.
- [Col. «Clàssica», sisena edició, 1998]
- Barcelona: Columna, 2002. Col. «Booket», núm. 31. 301 p.
- «Què esperem avui de Montserrat?». A: *Montserrat al llindar del tercer mil·lenni*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.
- Naufragis quotidians* (juntament amb Anna VILA). Novel·la. Barcelona: Columna, 1999.
- Tierra de olvido. La senda de los cátaros*. Novel·la. Trad. de l'autor. Barcelona: Edhasa, 2000. Col. «Narrativas históricas». 354 p.
- Barcelona: RBA, 2001. Col. «Los Conquistadores». 352 p.
- Barcelona: EDHASA, 2002. Col. «Quinteto», núm. 23. 369 p.
- Barcelona: Sic Idea y Creación Editorial, 2006. Col. «La Historia Oculta». 358 p.
- Cartes a un jove polític. Què pots fer pel teu país*. Assaig. Barcelona: Columna, 2000. Col. «Cartes a...», núm. 3. 109 p.
- L'amor de lluny*. Novel·la. Barcelona: Columna, 2001. Col. «Clàssica», núm. 421. 196 p.
- [segona edició, gener de 2001. Columna. Posa color a l'estiu]
- [tercera edició, setembre de 2012. Grup 62, Estrella Polar]
- [quarta edició, agost de 2016. Grup 62, Estrella Polar]
- [cinquena edició, juny de 2017. Grup 62, Estrella Polar]
- Země zapomnění. Po stezkách katarů [Terra d'oblit]*. Trad. de Jan Schejbal. Praga: Mladá Fronta, 2001. 252 p.
- Els càtars*. Edició multimèdia (CD-ROM + llibre). Barcelona: Editorial UOC, 2002. Col·lecció «Biblioteca Lectus Universitaria».
- Los cátaros*. Edició multimèdia (CD-ROM + llibre). Barcelona: Editorial UOC, 2002. Col·lecció Biblioteca «Lectus Universitaria».
- Una escapada al país dels càtars. Guia de viatge*. Barcelona: Columna, 2002. Col. «Columna de Viatge», núm. 11. 127 p.
- «Contra (el germen de) la guerra». A: *Per què els catalans diem no a la guerra. No en el nostre nom*. Assaig. Barcelona: Columna, 2003.

- [Carta extreta de *Capsa de records*]. A: Meri Torras (sel.): *Amors a la carta. Menú d'epístoles amoroses de la literatura catalana*. Barcelona: Galàxia Gutenberg / Cercle de Lectors, 2003.
- Primavera d'hivern*. Novel·la. Premi Fiter i Rossell, 2004. Barcelona: Columna: 2005. 211 p.
- [Col. «Clàssica», segona impressió, 2005]
- Els càtars*. Manual de divulgació. Barcelona: Editorial UOC, 2005. Col·lecció «Vull Saber», 2. 101 p.
- Les festes tradicionals que no hem de perdre*. Assaig. Il·lustracions de Núria Giralt. Barcelona: Columna, 2005. 233 p.
- [segona edició, 2006]
- [tercera edició, 2006]
- El testament de l'últim càtar*. Novel·la. Barcelona: Columna: 2006.
- [segona impressió, 2006]
- El testamento del último cátaro*. Novel·la. Madrid: Temas de Hoy, 2006.
- «Què esperem avui de Montserrat?». A: *Montserrat, avui i demà. Deu anys de la Fundació Abadia de Montserrat 2025*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.³
- Petita història d'Enric Prat de la Riba*. Divulgació històrica. Il·lustracions de Pilarín Bayés. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2007. 18 p.
- El cas Rull. Viure del terror a la Ciutat de les Bombes (1901-1908)*. Història. Barcelona: Columna, 2008. 411 p.
- Jocs, cançons i costums que no hem de perdre*. Il·lustracions de Núria Giralt. Barcelona: Columna, 2008. 167 p.
- Set dies de fúria. Barcelona i la Setmana Tràgica (juliol de 1909)*. Història. Barcelona: Columna, 2009. 179 p.
- Siete días de furia. Barcelona y la Semana Trágica (julio de 1909)*. Història. Barcelona: Ediciones Destino, 2009. Col. «Imago Mundi», 164. 174 p.
- El procés de Montjuïc. Barcelona al final del segle XIX*. Història. Premi Agustí Duran i Sanpere d'Història de Barcelona, 2010. Barcelona: Ajuntament - Editorial Base, 2010. 610 p.
- Les tradicions que no hem de perdre*. Il·lustracions de Núria Giralt. Assaig. Barcelona: Columna, 2010. 393 p. (reuneix en un sol volum els llibres prece-

3. És el mateix text del volum *Montserrat al llindar del tercer mil·lenni*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.

dents *Les festes tradicionals que no hem de perdre i Jocs, cançons i costums que no hem de perdre*).

La Guerra Civil i el primer franquisme a l'Anoia. Els protagonistes. La Pobla de Claramunt: Ajuntament, 2014. 443 p. premi Gumersind Bisbal Gutsems 2013. (Claramont; 5).

Per la causa dels humils. Una biografia de Tarrida del Màrmol (1861-1915). Biografia històrica. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. 184 p. («Biblioteca Serra d'Or», núm. 476).

Pecats capitals de la història de Catalunya. Luxúria. Història. Barcelona: Columna, 2015, 194 p.

Pecats capitals de la història de Catalunya. Avarícia. Història. Barcelona: Columna, 2015, 203 p.

Homenatge als igualadins morts als camps de concentració nazis (1941-1942). Opuscle. Història. Ajuntament d'Igualada, 2017, 16 p.

Petita història dels Reis d'Igualada. Il·lustracions: Pilarín Bayés. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2018, 20 p.

[Amb M. Teresa MIRET i Marta VIVES] *Els carrers i les places d'Igualada. Nomenclàtor i història*. Igualada: Revista d'Igualada, 2020, 494 p.

Llibres publicats pòstumament

[Amb Isidre Surroca] *Natividad Yarza, mestra, alcaldessa, miliciana*. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2022, 107 p.

L'anarquisme barceloní a l'inici del segle XX. Barcelona: Editorial Base, 2022, 303 p.

Contes publicats

«El maletí» (conte). *Avui*, 18 de juny de 1995 (suplement, p. 26-27).

«Un cop baix» (conte). A: *Peixos de colors i altres narracions*. Tremp: Garsineu Edicions, 1997. Premi Vent de Port, 1997.

«Una casa austera i senzilla» (conte). A: *Mudances / Mudanzas*. Barcelona: Columna / Bronce, 1999.

— [segona edició, 1999]

Traduccions (per ordre cronològic)

- Marcel DURLIAT: *El Rosselló romànic*. Fotografies de Pau Barceló. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1973.
- Bernard BRO: *Aprendre a pregar*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1973 [segona ed. 1981]. Col. «El Gra de Blat», núm. 3.
- A. D'HEILLY: *El rostre humà de Déu*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1974. Col. «El Gra de Blat», núm. 8.
- Henri CAFFAREL: *Cent cartes sobre la pregària*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1975 [segona ed. 1984]. Col. «El Gra de Blat», núm. 13.
- Christian JACQ: *Ramsès. El fill de la llum* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 1997.
- Christian JACQ: *Ramsès. El temple de milions d'anys* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 1998.
- Christian JACQ: *Ramsès. La dama d'Abu Simbel* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 1998.
- Anne-Marie GARAT: *L'amor de lluny. Imatge*. No publicat, 1998.
- Christian JACQ: *Ramsès. Sota l'acàcia d'Occident* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 1999.
- Henri TROYAT: *Alioixa*. Barcelona: Columna, 1999 [seg. ed., col. Columna Jove, 094, 1999].
- Christian JACQ: *La pedra de llum. Nefer el Silenciós* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Planeta, 2000 [seg. ed., Booket, 2002].
- Christian JACQ: *La pedra de llum. La dona prudent* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Planeta, 2000 [seg. ed., Booket, 2002].
- Christian JACQ: *La pedra de llum. Paneb l'Ardent* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Planeta, 2000 [seg. ed., Booket, 2002].
- Amélie NOTHOMB: *Estupor i tremolors*. Barcelona: Columna, 2000.
- Christian JACQ: *La pedra de llum. L'indret de la Veritat* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Planeta, 2001 [seg. ed., Booket, 2002].
- Amélie NOTHOMB: *Metafísica dels tubs*. Barcelona: Columna, 2001.
- Alice FERNEY: *La conversa amorosa*. Barcelona: Columna, 2002.
- Zoé OLDENBOURG: *La hoguera de Montsegur. 16 de marzo de 1244*. Trad., pròleg i notes. Barcelona: Edhasa, 2002 [i Círculo de Lectores, 2002].
- Christian JACQ: *La reina Llibertat. L'imperi de les tenebres* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 2002.

- Christian JACQ: *La reina Llibertat. La guerra de les corones* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 2002.
- Amélie NOTHOMB: *Cosmètica de l'enemic*. Barcelona: Columna, 2003.
- Christian JACQ: *La reina Llibertat. L'espasa flamejant* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 2003.
- Fernando SAVATER: *El valor d'educar*. Barcelona: Columna, 2004. Columna Idees, 001.
- M. Lluïsa FERRERÓS: *Ensenya-li a aprendre* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 2004.
- Stephen W. HAWKING: *Sobre les espatlles de gegants*. Barcelona: Columna, 2004.
- Pierrette FLEUTIAUX: *Frases curtes, filla meua*. Barcelona: Columna, 2005.
- Francesc-Marc ÀLVARO: *Una política sense país* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna: 2005.
- Bénédicte DES MAZERY; Patrice DES MAZERY: *Opus Dei. Una Església dins el cor de l'Església* [pseud. Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, 2005.
- Bénédicte DES MAZERY; Patrice DES MAZERY: *Opus Dei. Una Iglesia en el corazón de la Iglesia* [pseud. Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, 2006.
- Santiago SOBREQÜÉS I VIDAL: *Joan Margarit i Pau. La tràgica fi de l'edat mitjana a Catalunya*. Barcelona: Editorial Base, 2006.
- Philippe NESSMANN: *A l'altre extrem de la terra. La volta al món de Magalhães* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Casals, 2008.
- Jean CARPENTIER; François LEBRUN [dir.]: *Historia del Mediterráneo*. Barcelona: Editorial Base, 2008.
- Stieg LARSSON: *La noia que somiava un llumí i un bidó de gasolina* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Columna, 2008.
- Philippe NESSMANN: *A la conquesta del cel. La llegenda de l'Aéropostale* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Casals («Bambú»), 2008.
- Philippe NESSMANN: *Els qui somiaven la Lluna. Missió Apollo* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Casals («Bambú»), 2011.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *La vila del llac dels Barrufets* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, abril de 2011. «Una aventura dels Barrufets», núm. 27.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *La gran Bar-rufeta* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, abril de 2011. «Una aventura dels Barrufets», núm. 28.

- I.M.P.S. Thierry CULLIFORD; Ludowick BORECKI i Pascal GARRAY, *On es barrufa el Bebè Barrufet* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, abril de 2011.
- I.M.P.S. Thierry CULLIFORD; Ludowick BORECKI, Jeroen DE CONINCK, Pascal GARRAY i Miguel DÍAZ VIZOSO, *On es barrufa el Barrufet Forçut* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, abril de 2011.
- I.M.P.S. Thierry CULLIFORD; Jeroen DE CONINCK i Miguel DÍAZ VIZOSO, *On es barrufa el Barrufet de les Ulleres* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, abril de 2011.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *Els Barrufets i el llibre que ho diu tot* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre de 2011. «Una aventura dels Barrufets», núm. 26.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *Els Barrufets i l'arbre d'or* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre del 2011. «Una aventura dels Barrufets», núm. 29.
- LUC PARTHOENS i Thierry CULLIFORD (guió); Alain MAURY (dibuix): *La Rosa del Desert* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, març de 2012. «Jan i Trencapins», núm. 17.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Jeroen DE CONINCK (dibuix): *Els Barrufets policies* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, juny de 2012. «Una aventura dels Barrufets», núm. 30.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Jeroen DE CONINCK (dibuix): *Els barrufadors de flauta* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, desembre de 2012. «Una aventura dels Barrufets», ed. esp.
- Gargamel i els Barrufets* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, abril de 2013. «L'univers dels Barrufets», núm. 1.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *Els Barrufets a Pilulit* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, juny de 2013. «Una aventura dels Barrufets», núm. 31.
- Renoi de Barrufeta* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, juliol de 2013. «L'univers dels Barrufets», núm. 3.
- Francesc de CASTELLVÍ I OBANDO: *Les narracions històriques de Francesc de Castellví: episodis de la Guerra de Successió. Textos escollits*. Edició a cura de Mercè Morales Montoya. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2014.

- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Jeroen DE CONINCK (dibuix): *Els Barrufets i l'embruix de l'amor* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre de 2014. «Una aventura dels Barrufets», núm. 32.
- Monstres i Barrufets* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, maig de 2015. «L'univers dels Barrufets», núm. 4.
- Els Barrufets celebren Halloween* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre de 2015. «L'univers dels Barrufets», núm. 5.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Jeroen DE CONINCK i Miguel DÍAZ (dibuix): *El Barrufet heroi* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre de 2015. «Una aventura dels Barrufets», núm. 33.
- Els Barrufets fan esport* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, març de 2016. «L'univers dels Barrufets», núm. 6.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Jeroen DE CONINCK i Miguel DÍAZ (dibuix): *Els Barrufets i el mig geni* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre de 2016. «Una aventura dels Barrufets», núm. 34.
- Alain JOST, Luc PARTHOENS i Thierry CULLIFORD (guió); Alain MAURY, Jeroen DE CONINCK, Miguel DÍAZ i Laurent CAGNIAT (dibuix): *Els Barrufets i el poble de les noies. 1. El bosc prohibit* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, maig de 2017.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *Els Barrufets i les mongetes malves* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, octubre de 2017. «Una aventura dels Barrufets», núm. 35.
- Els Barrufets fan vacances* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, juny de 2018. «L'univers dels Barrufets», núm. 7.
- FRANQUIN; BATEM: *Marsupilami. Tràfic a Jollywood*. Barcelona: Editorial Base, setembre de 2018. «Marsupilami», núm. 12.
- Alain JOST i Thierry CULLIFORD (guió); Jeroen DE CONINCK i Miguel DÍAZ (dibuix): *Els Barrufets i el drac del llac* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, novembre de 2018. «Una aventura dels Barrufets», núm. 36.
- LUC PARTHOENS i Thierry CULLIFORD (guió); Alain MAURY (dibuix): *Els Barrufets i el poble de les noies. 2. La traïció de la Botó d'Or* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, març de 2019.
- Màgia i bruixeria* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, març de 2019. «L'univers dels Barrufets», núm. 8.

- LUC PARTHOENS i Thierry CULLIFORD (guió); Pascal GARRAY (dibuix): *Benet Tallafarro. Seguint el rastre del goril·la blanc* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, març de 2019 «Benet Tallafarro», núm. 14.
- Pascal JOUSSELIN, *Imbatible. 1. Justícia i verdura fresca* [pseud. trad.: Albert Vilardell]. Barcelona: Editorial Base, novembre de 2019 «Imbatible», núm. 1.

Articles i conferències publicats⁴

- «L'hora present de l'escola de bibliologia». *Butlletí de l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya*, núm. 2, 1982, p. 17-19.
- «La cultura catalana des d'una perspectiva territorial». Spanish Institute de Nova York, 4 de maig de 1984. Opuscle. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1984.
- «Pregó de la Fira d'Igualada, 1984». Opuscle. Igualada, Gràfiques Cubí, [1984] [reproduït a Pilar CUERVA; Cristina VENTURA, *La Fira d'Igualada. 50 anys de Fira de setembre*. Igualada: Fira d'Igualada, 2003, p. 405-411].
- «Prat de la Riba i la Diputació de Barcelona». *Annals*, núm. 3. Castellterçol: Casa-Museu Prat de la Riba, 1987 [reproduït a DD.AA., *Enric Prat de la Riba, ahir i avui*, Barcelona: Museu d'Història de Catalunya, 2009, p. 37-48].
- «L'estada de la Diputació de Barcelona en el Palau de la Generalitat (1822-1987)». *Revista de Catalunya*, núm. 6. Barcelona, març de 1987. [Sense títol], a *De la Catalunya solidària a l'Europa unida*. Sant Boi de Llobregat: Ajuntament, 1990, p. 51-62.
- «Per la convivència i la pau, no al terrorisme». Manifest llegit a la plaça de Sant Jaume de Barcelona el 3 de juny de 1991 (després de l'atemptat a la caserna de la Guàrdia Civil de Vic).
- «Maria Aurèlia: la gent imprescindible». A: *Un lloc entre els vius. Homenatge a Maria Aurèlia Capmany*. Barcelona: PSC, 1992.
- «Per una estratègia informativa municipal». *Revista del CIFA* [Centre d'Investigació, Formació i Assessorament, Flor de Maig, Diputació de Barcelona], núm. 14, maig de 1994, p. 30-34.

4. S'hi inclouen únicament els treballs i conferències publicats que presenten una certa complexitat i extensió, amb l'exclusió expressa de la immensa majoria de les col·laboracions de caràcter periodístic.

- «Necessitats socials i polítiques de benestar». A: *Les àrees de serveis personals: anàlisi del procés i propostes de futur*. Cerdanyola del Vallès: Patronat Flor de Maig / CIFA, 1995.
- «Les Llars Mundet, evocació de lluny estant». A: *Els barris de Barcelona*. Vol. III: Gràcia, Horta-Guinardó, Nou Barris. Barcelona: Ajuntament / Enciclopèdia Catalana, 1997, p. 181.
- «Què esperem, avui, de Montserrat». *Qüestions de Vida Cristiana*, núm. 187 («Montserrat al llindar del tercer mil·lenni»). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, setembre de 1997, p. 84-90.⁵
- «El catarisme en la bibliografia catalana». *Revista de Catalunya*, núm. 126, p. 129-141. Barcelona, 1998.
- «Més enllà d'una suplència», al catàleg *Montserrat, 1499-1999. Cinc-cents anys de cultura*. Barcelona: Museu d'Història de Catalunya, 1999.
- «Sobre el vell diàleg entre la literatura i la història: el cas concret del catarisme». *L'Ull Crític*, núm. 4-5 («Roman populaire et/ou roman historiques»). Lleida: Universitat de Lleida, 1999, p. 43-50.
- «L'art de reviure el temps passat» [«La novel·la històrica»]. *Idees [Regió 7]*, 21 d'abril de 1999.
- «El compromís polític d'Ernest Lluch». *Serra d'Or*, núm. 494, febrer de 2001, p. 14-16.
- «La *Marxa de la Llibertat* (1976) a Igualada: un testimoni personal». *Revista d'Igualada*, núm. 8. Igualada, setembre de 2001, p. 34-39.
- «Cal Ble, d'Igualada: gastronomia i cultura en harmonia». *Transversal*, núm. 17. Lleida, primavera de 2002.
- «Una dama» [Zoé Oldenbourg]. *Culturas* [suplement de *La Vanguardia*], 27 de novembre de 2002.
- «El Messies de Händel», programa de mà del Palau de la Música Catalana. Barcelona, desembre de 2002.
- «El marc històric de *Los Pirineus*». A: *Los Pirineus*. Barcelona: Gran Teatre del Liceu, febrer de 2003, p. 54-67. Ed. catalana i castellana.
- «Els càtars. Un cristianisme sense creu». A: *Càtars i trobadors. Occitània i Catalunya: renaixença i futur*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat

5. Reproduït als llibres *Montserrat al llindar del tercer mil·lenni* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998) i *Montserrat, avui i demà. Deu anys de la Fundació Abadia de Montserrat 2025* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007).

- de Catalunya, 2003, p. 124-135 [n'hi ha una edició en occità: «Los catars. Un crestianisme sens crotz». A: *Catars e trobadors. Occitània e Catalonha: renaissença e futur*. Barcelona: Departament de Cultura i Centre Inter-Regional de Desenvolupament de l'Occitan (CIRDOC), 2003].
- «Convit a la Festa». Opuscle. Vilanova i la Geltrú: Ajuntament, agost de 2003.
- «Els càtars: una veu silenciada». *Revista d'Igualada*, núm. 14. Igualada, setembre de 2003, p. 18-27.
- «Igualada com a paisatge literari». *Revista d'Igualada*, núm. 16. Igualada, abril de 2004, p. 60-73.
- «Més lluny encara». A: *25 anys d'ajuntaments democràtics*. Igualada: Ajuntament, 2004, p. 34-35.
- «Salvar paraules». *L'Avenç*, núm. 293, juliol/agost de 2004, p. 3-4.
- «Per què crec?». A: *Per què crec? Testimonis de gent de casa*. Barcelona, 2004 [autoed. Andreu Clapés].
- «Els últims refugis dels bons homes». *Sàpiens*, núm. 27, gener de 2005, p. 42-45.
- «Los cátaros. La gran herejía». *Historia National Geographic*, núm. 19, juliol de 2005, p. 68-81.
- «Igualada, gener de 1976: una aproximació al panorama polític». *Revista d'Igualada*, núm. 20. Igualada, setembre de 2005, p. 38-49.
- «Els càtars: una veu silenciada». *Santes Creus. Revista de l'Arxiu Bibliogràfic*. Santes Creus: Arxiu Bibliogràfic, 2005. Volum XXII (2005), p. 39-52.
- «Montsegur, último refugio cátaro». *Historia National Geographic*, núm. 26, febrer de 2006, p. 80-89.
- «El triunfo de los cruzados. La batalla de Muret». *Historia National Geographic*, núm. 33, setembre de 2006, p. 80-91.
- «Ruta cátara». *Viajes National Geographic*, núm. 80, octubre de 2006, p. 70-83.
- «Un día en Carcasona». *Viajes National Geographic*, núm. 88, maig de 2007, p. 108-113.
- «Xirinacs, una mirada igualadina». *Diari d'Igualada*, 17 d'agost de 2007, p. 5.
- «Contra l'oblit: retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs». *Revista d'Igualada*, núm. 26. Igualada, setembre de 2007, p. 6-13.
- «Martí Borràs i Jover (1845-1894) o el primer comunisme llibertari». *Revista d'Igualada*, núm. 26. Igualada, setembre de 2007, p. 14-31. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (I)».
- «La biblia de los perseguidos. La herejía cátara». *Historia National Geographic*, núm. 47, octubre de 2007, p. 66-77.

- «Francesc Vilarrubias i Baliu (1849-?), fuster i serrador». *Revista d'Igualada*, núm. 27. Igualada, desembre de 2007, p. 6-15. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (II)».
- «Manuel Ars i Solanellas (1859-1894), l'estampador afusellat injustament a Montjuïc». *Revista d'Igualada*, núm. 28. Igualada, abril de 2008, p. 16-41. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (III)».
- «Baldomero Oller (1859-1936), anarquista, periodista i inventor calafi» (amb Josep M. Solà i Bonet). *Revista d'Igualada*, núm. 29. Igualada, setembre de 2008, p. 30-55. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (IV)».
- «La Iglesia de los cátaros». *Historia National Geographic*, núm. 58, octubre de 2008, p. 78-89.
- «El tràgic final de Josep Molas i Duran, àlies *el Burlleta* (1861-1897)». *Revista d'Igualada*, núm. 30. Igualada, desembre de 2008, p. 18-31. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (V)».
- «Una vida per la causa: Pere Marbà i Cullet (1860-1938?)». *Revista d'Igualada*, núm. 31. Igualada, abril de 2009, p. 6-21. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (VI)».
- «Josep Pons i Vilaplana, àlies Pepet (1872 - ?), d'ofici teixidor». *Revista d'Igualada*, núm. 32. Igualada, setembre de 2009, p. 20-29. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (VII)».
- «La memòria del catarisme». A: Jordi SAVALL *et al.*, *Le Royaume oublié. La croisade contre les albigeois. La tragédie cathare*. Llibre-CD. Bellaterra: AliaVox, 2009.
- «Cronologia». A: Jordi SAVALL *et al.*, *Le Royaume oublié. La croisade contre les albigeois. La tragédie cathare*. Llibre-CD. Bellaterra: AliaVox, 2009.
- «Josep Viadiu i Valls (1890-1973), publicista i director de *Solidaridad Obrera*». *Revista d'Igualada*, núm. 33. Igualada, desembre de 2009, p. 30-55. Pertany a la sèrie «Retrats d'anarquistes igualadins i anoiencs (i VIII)».
- «Cent anys després de la Setmana Tràgica». *L'Erol. Revista cultural del Berguedà*, núm. 102, hivern 2009, p. 10-14.
- «Del anarquismo al lerrouxismo. Los años juveniles de Joaquín Coca en Barcelona». A: Joaquín COCA, *El contubernio. Memorias de un diputado obrero*, Buenos Aires: Punto de Encuentro, 2010, p. 17-21.
- «Las mujeres anarquistas y la represión de fines del siglo XIX en Barcelona (1893-1900)». Comunicació al X Congreso de la Asociación de Historia Contemporánea (Santander, 16-17 de setembre de 2010).

- «El arraigo territorial de la “Idea”. El caso de los anarquistas de Igualada». *Historia Social*, 68, octubre de 2010, p. 153-166.
- «El regreso de un icono». *Cultura's (La Vanguardia)*, 1 de desembre de 2010, p. 22-23.
- «*Il Quarto Stato*: una icona fonamental del segle xx». *Revista d'Igualada*, núm. 36. Igualada, desembre de 2010, p. 6-21.
- «La vaga dels estampadors de 1892 al pla de Barcelona». *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. XXI (2010), p. 217-229.
- «Visions d'Igualada. Enllà dels tòpics». *Serra d'Or*, núm. 615, març de 2011, p. 14-17.
- «Cap al Museu de la Premsa». *La Vanguardia*, especial 130è aniversari, 1 de maig de 2011, p. 106 i 108.
- «L'arrelament territorial de la “Idea”. El cas dels anarquistes d'Igualada». *Miscellanea Aqualatensia*, 14, 2011.⁶
- «Tarrida del Màrmol. Una evocació». *L'Avenç*, núm. 370, juliol-agost de 2011, p. 38-44.
- «Entre comtes i heretges. Foix, una parada obligatòria per entendre la història d'Occitània». *Descobrir*, núm. 159, agost de 2011, p. 86-91.
- «Els igualadins morts a la rereguarda». *Revista d'Igualada*, núm. 39. Igualada, desembre de 2011, p. 86-97.
- «Samuel Torner, mestre racionalista i activista llibertari (1881-?)». *Educació i Història. Revista d'Història de l'Educació*, núm. 18 (juliol-desembre, 2011, p. 205-226).
- «El conflicte de “La Neotípia” (1905-1911). Un episodi clau en la pugna entre lerrouxistes i anarquistes». *Recerques*, 62 (2011), p. 95-116.
- «La oleada de violència en la Barcelona de 1904-1908». *Ayer*, núm. 85, 2012 (1), p. 157-173.
- «Nicolau Casaus, de jove, a Igualada». *Revista d'Igualada*, núm. 40. Igualada, abril de 2012, p. 6-25.
- «El context de Muret». *Serra d'Or*, núm. 640, abril de 2013, p. 12-15.
- «Els darrers dies de Natividad Yarza, la primera alcaldessa (1872-1960)». *Revista d'Igualada*, núm. 43, abril de 2013, p. 6-11.

6. Versió catalana de l'article aparegut a *Historia Social* l'octubre de 2010.

- «Els Servitge d'Òdena, la Bimbo, la Guerra Civil i Mn. Josep Forn». *L'Enllaç dels Anoïencs*, 9 de maig de 2013.
- «L'anarquisme en el tombant dels segles XIX i XX: l'acció de Tarrida del Màrmol». *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. XXIV (2013), p. 19-31.
- «El míting anarquista, una forma de cultura popular (Barcelona, al tombant del segle XX)». *Segle XX. Revista catalana d'història*, 6 (2013), p. 63-83.
- «La maçoneria a Igualada: la lògia Jespus núm. 73 (1889-1896?)». *Miscellanea Aqualatensia*, 15, 2013, p. 173-202.
- «Els càtars. Memòria d'una dissidència». *Diversia* (Universitat Pompeu Fabra), núm. 6, novembre de 2014, p. 1-33.
- «Jesús Navarro Botella (1881-?), maestro racionalista, activista anarquista y editor». *Hispania*, núm. 249, gener-abril 2015, p. 123-146.
- «El catalanisme radical i popular d'un igualadí: Lluís Marsans i Solà (1866-1955)». *Revista d'Igualada*, núm. 49, abril de 2015, p. 6-25.
- «Els primers "esquirols", a Igualada». *Revista d'Igualada*, núm. 50, setembre de 2015, p. 14-15.
- «Lliurepensadors igualadins». *Miscellanea Aqualatensia*, 16, (2015), p. 217-238.
- «Sobre el anarquista Paulí Pallàs, la Patagonia y algunas confusiones». *Historia Social*, núm. 84, (2016), p. 23-37.
- «Els records de Miquel Jordana i Xaubet (1912-2004)». *Revista d'Igualada*, núm. 52, abril de (2016), p. 10-25.
- «Josep Vives i Terradas (1870-1940), mestre racionalista i editor». *Educació i Història. Revista d'Història de l'Educació*, núm. 27 (gener-juny, 2016, p. 161-177).
- «Enric Granados i Clotilde Godó». *Revista d'Igualada*, núm. 54, desembre de 2016, p. 24-39.
- «El pas de Lluís M. Xirinacs per l'Anoia (1967-1973)». *Revista d'Igualada*, núm. 56, setembre de 2017, p. 26-35.
- «La novel·la històrica, en risc de fatiga?». A: Àlex BROCH; Joan CORNUDELLA, *Novel·la catalana avui. 2000-2016*, 3r Encontre d'Escriptors i Crítics a les Garrigues (Bellguarda, 2016), Juneda: Editorial Fonoll, 2017, p. 237-252.
- «Els igualadins del Terç de Nostra Senyora de Montserrat». *Revista d'Igualada*, núm. 57, desembre de 2017, p. 31-45.
- [Amb Antònia GIMBERNAT I GOU] «Abelard Fàbrega, mestre i editor. Director de les escoles de l'Ateneu Igualadí». *Revista d'Igualada*, núm. 58, abril de 2018, p. 14-25.

- «El cas de l'Ateneu Igualadí». A: Montserrat DUCH PLANA; Joaquim NADAL FARRE-RAS [eds.], *Els Ateneus de Catalunya. Sociabilitat i catalanisme popular*. Girona: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC), 2018, p. 195-208.
- «1896. El terror de les bombes» i «1909. El procés Ferrer, un assumpte europeu». A: Borja DE RIQUER [dir.], *Història mundial de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 2018, p. 605-611 i 661-666.
- «Una societat igualadina popular: el Centre Coral Apol·lo (Coro Vell) (1862-1936)». *Revista d'Igualada*, núm. 60, desembre de 2018, p. 6-21.
- Josep VALL [ed.]; Antoni DALMAU i Isidre SURROCA, *Nativitat Yarza. Primera alcaldessa de Catalunya*. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2019, 28 p.
- «La primera alcaldessa». *El món d'ahir*, núm. 10, Barcelona, abril 2019, p. 54-61.
- «Un altre igualadí mort en un camp de concentració nazi». *Revista d'Igualada*, núm. 61, abril de 2019, p. 55.
- «Anoiencs al vaixell *Winnipeg* (1939)». *L'Enllaç dels Anoiencs*, 20 de juny de 2019.
- [Amb Isidre SURROCA I LLUCIÀ] «Novetats sobre la vida de Natividad Yarza». *Revista d'Igualada*, núm. 62, setembre de 2019, p. 20-23.
- [Amb Jesús GUTIÉRREZ I MARTÍNEZ] «Ramon Carreras i Jaume, d'Igualada a Olot i a l'exili republicà». *Revista d'Igualada*, núm. 63, desembre de 2019, p. 20-29, i *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca (PEHOC)*, núm. 30, 2019, p. 143-160.
- «Esbarjo infantil i catequesi. Igualada, -1880-1965». *Revista d'Igualada*, núm. 66, desembre de 2020, p. 6-21.
- «Els Jaume, una família igualadina». *L'Enllaç dels Anoiencs*, 921, 20-5-2021, p. 31.
- «La proclamació de la República a Igualada (1931)». *Revista d'Igualada*, núm. 68, setembre de 2021, p. 22-41.
- «Una benedicció de taula igualadina». *L'Enllaç dels Anoiencs*, 936, 30-9-2021, p. 32.

Pròlegs i epílegs⁷

Pròleg al llibre de Calassanç BALAGUÉ *El pòrtic del diumenge, cicle C*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1982.

7. Selecció.

- Al llibre d'Oriol DE BOLÒS I CAPDEVILA *La vegetació del Montseny*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1983.
- «Un acte de servei». Pròleg a l'*Anuari Igualadí 1982*. Igualada: Gràfiques Anoià, 1983.
- Al llibre de José M.ª MARTÍNEZ-HIDALGO; Laureano CARBONELL *Vocabulari marítim català-castellà i castellano-catalán*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1984.
- Al llibre de Josep M. BRICALL; Antoni CASTELLS i Ferran SICART *Estat autonòmic i finances públiques*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1984.
- Al llibre de Joaquim SOLÉ I VILANOVA *Visió econòmica de l'Anoià. Dinàmica industrial pròpia i estabilitat agrària*. Barcelona: Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1984.
- Al llibre-catàleg *Origen i evolució de l'home*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1985.
- Al llibre *Les instal·lacions esportives a les comarques de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1985.
- Al llibre d'Antoni GONZÀLEZ *32 monuments catalans. El patrimoni arquitectònic de la Diputació de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1985.
- Al llibre de M. Antònia BISBAL; M. Teresa MIRET *Diccionari biogràfic d'igualadins*. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, 1986.
- Al llibre de Joaquim MOLAS *Passió i mite de l'esport. Un viatge artístic i literari per la Catalunya contemporània*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1986.
- Al llibre d'ISIDRE BRAVO *L'escenografia catalana*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1986.
- A la *Miscellanea Aqualatensia / 5* [Obra dispersa de Joan Mercader i Riba]. Igualada: C.E.C.I., 1987.
- Als llibres *Diccionari castellà-català / català-castellà*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1987 [diverses edicions].
- Al llibre *Història de la Diputació de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987, tres volums.
- Al llibre *La joventut a Catalunya al segle XX*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987.
- Al llibre *L'obra de govern a la Diputació de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987.
- Al llibre de Josep Vicenç MESTRE I CASANOVA *Història del castell d'Òdena*. Òdena: Ajuntament, 1988.

- Al llibre de Gemma ESTRADA I PLANELL *El Bruc: el medi, la història, l'art*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991.
- Al llibre de Francesc VILA I ALMIRALL *Salvem el carrilet*. Igualada: [Unigràfic], 1993.
- Al llibre *El camí dels Bons Homes. Topogüia de la ruta dels càtars GR 107*. Barcelona: Ed. Altaïr i Consorci de Formació i d'Iniciatives Cercs-Berguedà, 1998, p. 9-10 [seg. ed. Barcelona: Llibreria Altaïr i Consell Regulador del Camí dels Bons Homes, 2003].
- Al llibre de Francesc ROSSELL I FARRÉ *Estima'm a Donostia*. Barcelona: Columna-L'Albí, 1998.
- Al llibre de Josep CUNILL I CANALS *Elena Jordi. Una reina berguedana a la cort del Paral·lel. El teatre de vodevil a Barcelona (1908-1920)*. Berga: Amalgama Ed., 1999.
- Al llibre de M.ª Dolores DEL CASTILLO ÁLVAREZ-CEDRÓN *Cent obres modernistes d'Igualada*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.
- «Una mirada pròpia». Pròleg al llibre de Carles M. BALSELLS *El quiosc de vidre*. Igualada: Òmnium Cultural/Regió 7, 2001.
- Al llibre de Zoé OLDENBOURG *La hoguera de Montsegur. 16 de marzo de 1244*. Barcelona: Edhasa, 2002.
- Al llibre de Lleonard DEL RÍO I CAMPMAJÓ *Pell tèbia*. Solsona: Lafrau Ed., 2003.
- Al llibre de Jaume RIBERA *Vicissituds de l'ensenyament a Igualada del 1732 al 1969*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- Epíleg al llibre de Ferran GARCIA DíEZ *Història de l'Hospital d'Igualada. Pobresa, salut i sanitat, s. XIII-XXI*. Igualada: Hospital d'Igualada, 2007.
- Pròleg al llibre d'[Antoni MATEU I VIVES] *Oncle Toni. Acudits i fotografia*. Igualada: Rosa Godó i Ball, 2007.
- Al llibre de Núria FERNÁNDEZ BALSELLS *Retalls de vida*. Igualada: [s.e.], 2007.
- Al llibre a cura de Guillem-Jordi GRAELLS *Teatre Lliure, 1976-2006*. Barcelona: Fundació Teatre Lliure, 2007.
- Al llibre de Montserrat RIUS *Francia: País Càtaro*. Barcelona: Laertes, 2007, col. Rumbo a.
- Al llibre de Josep M. SOLÀ *Històries de Calaf. Visions, tradicions i personatges*. Berga: Jaume Huch, editor, 2008.
- Al llibre de Toni MASSANÉS i Karina BEHAR *La cuina al temps dels Bons Homes. Receptari de gastronomia medieval*, Bagà: Consell Regular del Camí dels Bons Homes / ADTAP, 2011.

Al llibre de Montse SUBIRANA i Rafael LÓPEZ-MONNÉ *A peu per camins de càtars al Pirineu català. 14 passejades i excursions*, Tarragona: Arola Editors, 2011.

Al llibre de Jep RABELL, *Igalada. República, Guerra Civil i postguerra*. El Papiol: Editorial Efadós, 2021.